

ASPECTE GENERALE PRIVIND MICROOBIECTELE ȘI ROLUL LOR ÎN ACTIVITATEA DE CERCETARE A INFRAȚIUNILOR

Constantin PISARENCO, doctor în drept, lector universitar (ORCID: 0000-0001-5548-4653)

GENERAL ASPECTS OF MICROOBJECTS AND THEIR ROLE IN CRIME INVESTIGATION

The article is dedicated to the analysis of criminal investigation of microobjects. In order to detect microobjects, advanced scientific-technical means and professional skills for their application are required. Due to the small size of these objects and the specifics of working with them, the criminal investigation officer is recommended to invite specialists who have the appropriate scientific, technical skills. Taking into account the established characteristics, recommendations are given for improving the activity of processing microobjects, their importance in the criminal investigation, but also for the improvement of the criminal procedural legislation.

Key words: *microobjects, microtraces, criminal law, forensics, judicial expertise, technical-scientific investigation of the crime scene.*

Articolul este dedicat aspectelor generale privind microobiectele și rolul lor în activitatea de cercetare a infracțiunilor. Se concluzionează că, pentru depistarea microobiectelor sunt necesare mijloace științifico-tehnice avansate și abilități profesionale de aplicare a acestora. În virtutea dimensiunilor mici ale acestor obiecte și specificului lucrului cu ele, condiționat de riscul pierderii lor în cazul manipularii neîndemnatice a lor, ofițerului de urmărire penală se recomandă de a invita specialiști care dispun de mijloace științifice, tehnice și aptitudini corespunzătoare. Luând în considerare caracteristicile stabilite sunt date recomandări pentru îmbunătățire activității de procesare a microobiectelor la fața locului, valorificarea lor ulterioară în urmărirea penală, dar și pentru perfecționarea legislației procesual penale în acest sens.

Cuvintele-cheie: *microobiecte, microureme, drept penal, criminalistica, expertiza judiciară, investigația tehnico-științifică a locului faptei.*

În a. 1893 a fost publicată prima lucrare fundamentală în criminalistică „Handbuch fur Untersuchungsrichter“ („Manualul judecătorului de instrucție“), reeditată în a. 1898 sub denumirea „Manualul judecătorului de instrucție in sistemul criminalistici“, în care autorul H. Gross încuraja reprezentanții organelor de drept să utilizeze mai intens posibilitățile științelor naturii și ale tehnicii.

Ideile lui H. Gross au cunoscut numeroși susținători. O primă abordare cu adevărat științifică a utilizării posibilităților chimiei, fizicii, microbiologiei, biochimiei și botanicii în criminalistică a fost realizată de chimistul judiciar dr. G. Popp, care prin investigațiile sale microscopice și chimice ale urmelor, a contribuit la soluționarea

mai multor cauze. Datorită lui G. Popp la sfârșitul sec. XIX începutul sec. XX, s-a început cercetarea obiectelor microscopice și sistematizarea lor.

În 1958 savantul rus H. C. Романов a susținut teza de doctor, în care a fost utilizat anume cuvântul „microobiecte” și a fost formulată definiția acestui tip de surse materiale¹. Totuși, acestea au fost doar niște încercări separate de rezolvare a problemei obiectelor microscopice.

Interesul față de microobiecte, în calitate de probe, a început să crească în anii '60 ai sec. XIX. Dezvoltarea vertiginosă a științelor naturale și tehnice, îndeosebi a chimiei, fizicii, chimiei fizice, biologiei, biochimiei, a unui șir de alte domenii ale cunoașterii a creat premisele necesare pentru elaborarea sistematică și complexă a microurmelor în criminalistică².

În opinia savantului H. C. Романов, termenul „microobiect” era de mult timp utilizat pe larg de către un șir de criminaliști în activitatea lor științifică și practică, însă pînă în prezent nu s-a format o concepție unanim acceptată privind noțiunea de microobiect și criteriile după care unele probe materiale se referă la microobiecte, iar altele nu. Criminalistul ucrainean A. A. Кириченко, în monografia sa dedicată principiilor microobiectologiei judiciare, analizează 297 definiții ale microobiectelor și 147 variante de soluționare a problemelor terminologice legate de ele, propuse de diferiți autori în perioade diferite³.

Se pare că termenul „microobiecte” a fost la timpul său, pe bună dreptate, recunoscut ca fiind general și reflectînd cel mai bine esența conceptului de obiecte mici, care poate căpăta semnificație probatorie. Ținînd cont de necesitatea continuă de determinare a modificărilor microscopice ale lumii materiale legate de fapta săvîrșită, identificate și studiate de subiectul cercetării (ofițerul de urmărire penală, expert, etc.), propunem a defini microobiectele ca formațiuni materiale legate cauzal cu evenimentul infracțional, importante pentru aflarea adevărului, avînd caracteristici dimensionale mici și parametri relativ stabili, detectarea, fixarea, ridicarea și expertizarea cărora necesită utilizarea unor mijloace tehnico-criminalistice, cunoștințe speciale și metode instrumentale de laborator. O imagine integrală despre microobiecte poate fi obținută numai dacă ele sunt examinate ca obiecte ale cercetării de expertiză.

Savanți din diferite țări au întreprins numeroase încercări de descifrare a conceptului „microobiect” prin enumerarea tuturor tipurilor care intrau în această categorie. Cu toate acestea, la clasificarea microobiectelor, nu tot timpul diferite temeuri și erau utilizate în aceleași scopuri.

În viziunea noastră, la momentul de față nu există atît o definiție, cît și o clasificare a microobiectelor bineconturate. În opinia noastră, criteriile cele mai relevante pentru clasificare sunt: după starea de agregare — în solide (cristaline, amorfe);

1 Романов Н. С. *Микроскопическое и микрометрическое исследование вещественных доказательств в криминалистических целях*. Дис. канд. юрид. наук. Харьков, 1958. 315 с.

2 Натура А. И. *Микрообъекты: понятие, сущность и некоторые возможности их исследования*. Краснодар: КЮИ МВД России, 1996. с. 4

3 Кириченко А. А. *Основы судебной микрообъектологии*. Харьков: Основа, 1998. с. 612-681

lichide (emulsii, suspensii, soluții); gazoase; după natura sursei de proveniență — în organice și neorganice, cea din urmă subdivizându-se în naturale și artificiale (produse ale activității umane); după obiectele de la care provin — în apărute de la: a) făptuitor; b) victimă; c) uneltele infracționale sau mijloacele de transport; d) stările de fapt ale locului faptei; după mecanismul de formare există microobiecte de desprindere și de dezmembrare mecanică.

În altă ordine de idei, menționăm că Codul de Procedură Penală în vigoare al Republicii Moldova nu definește complet noțiunea de corp delict. Nu toate obiectele utilizate în practică, în calitate de probe, sunt cuprinse de art. 93 al CPP RM⁴. De multe ori, în cadrul procedurilor penale, în sfera probatoriului sunt implicate diverse obiecte ale lumii materiale, inclusiv microobiectele.

Analiza actelor normative în acest sens indică faptul că, microobiectele nu sunt excluse în totalitate din lista de probe și este posibil descoperirea și ridicarea lor, ținându-se cont de particularitățile de lucru cu ele și de cercetare a lor. Cu toate acestea, nici un act normativ nu fixează o definiție a microobiectelor, nici particularitățile sau caracteristicile acestora.

În conformitate cu art. 158, alin. (1) al CPP RM „corpuri delictive sînt recunoscute obiectele în cazul în care există temeieri de a presupune că ele au servit la săvîrșirea infracțiunii, au păstrat asupra lor urmele acțiunilor criminale sau au constituit obiectivul acestor acțiuni, precum și bani sau alte valori ori obiecte și documente care pot servi drept mijloace pentru descoperirea infracțiunii, constatarea circumstanțelor, identificarea persoanelor vinovate sau pentru respingerea învinuirii ori atenuarea răspunderii penale.“. În alin. (2) al aceluiași articol se prevede: „Un obiect este recunoscut drept corp delict prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței judiciare și se anexează la dosar ...“. Din conținutul normei în cauză nu se statuează direct că microobiectele pot constitui corpuri delictive (cu alte cuvinte, să aibă statut de corp delict).

Tot în acest context trebuie menționat și alt aspect. Art. 118 al CPP RM, consacrat regulilor generale ale cercetării la fața locului, în alin. (3) prevede că „Organul de urmărire penală cercetează obiectele vizibile (sublinierea ne aparține — P. C.), iar în caz de necesitate, permite accesul la ele în măsura în care nu se încălcă drepturile omului. În anumite cazuri, persoana care efectuează urmărirea penală, dacă este necesar, execută diferite măsurări, fotografiari, filmări, întocmește desene, schițe, face mulaje și tipare de pe urme de sine stătător sau cu ajutorul specialistului în materia respectivă. Locul cercetării poate fi înconjurat de colaboratorii organelor de menținere a ordinii publice“.

Din acest aliniat reiese că diversele microobiecte, (microparticule, microurme, microfibre, microcantități de substanță etc.) slabvizibile sau invizibile (resturi infime de sînge care trebuie scoase în evidență cu soluție de luminol etc.) nu se vor

4 Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea Republicii Moldova nr. 122-XV din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.06.2003, nr. 104-110, art. nr. 447 (cu modificările și completările ulterioare).

cerceta în cadrul acestei acțiuni de urmărire penală. Această prevedere procesuală, care exclude practic, căutarea și examinarea majorității microobiectelor din câmpul infracțional, vine într-o vădită contradicție cu tendința generală de sporire a calității și eficacității cercetării locului faptei de aceea, lexemul „vizibile“, propunem de al exclude din textul legii. La fel și termenul „filmări“ a aceluiași aliniat, care se cere a fi înlocuit cu alt termen „videoînregistrări“, întrucît DEX-ul interpretează filmarea ca o „înregistrare de imagini succesive pe o peliculă cinematografică“, care astăzi a ieșit cu desăvîrșire din uzul curent.

Aliniatul (1) al aceluiași articol statuează: „În scopul descoperirii și ridicării urmelor infracțiunii, a mijloacelor materiale de probă pentru a stabili circumstanțele infracțiunii ori alte circumstanțe care au importanță pentru cauză, organul de urmărire penală efectuează cercetarea la fața locului a terenurilor, încăperilor, obiectelor, documentelor, animalelor, cadavrelor umane sau de animale“ (sublinierea ne aparține — P. C.). De aici se observă, că loc al faptei legiuitorul consideră doar un „teren“ sau o „încăpere“.

Precizăm în acest context, că noțiunea în cauză ar trebui interpretată mai larg, întrucît loc al faptei poate fi nu numai un teren, o suprafață de teren, localitate ori încăpere, dar și fragmente de spațiu. De aceea, credem binevenită propunerea de a modifica și aliniatul (1) al art. 118 CPP RM în felul următor: „În scopul descoperirii și ridicării urmelor infracțiunii, a mijloacelor materiale de probă pentru a stabili circumstanțele infracțiunii ori alte circumstanțe care au importanță pentru cauză, organul de urmărire penală efectuează cercetarea la fața locului a terenurilor, încăperilor, a altor fragmente de spațiu, a obiectelor, documentelor, animalelor, cadavrelor umane și de animale“. Aici înțelesul sintagmei „fragment de spațiu“ este mai larg decât „teren“ sau „încăpere“, cuprinzând și părți ale mediului ambiant: acvatic, subacvatic, subteran, atmosferic etc. (de exemplu, loc al faptei poate fi locul unei explozii în mina de cărbune, locul tamponării de vapoare, căderii unor fragmente de avion în largul mării etc.).

Conform art. 158 CPP RM obiectele se recunosc drept corpuri delictive prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței de judecată și se anexează la dosar. Corpuri delictive sînt recunoscute obiectele în cazul în care există temeuri de a presupune că ele au servit la săvîrșirea infracțiunii, au păstrat asupra lor urmele acțiunilor criminale sau au constituit obiectivul acestor acțiuni, precum și bani sau alte valori ori obiecte și documente care pot servi ca mijloace pentru descoperirea infracțiunii, constatarea circumstanțelor, identificarea persoanelor vinovate sau pentru respingerea învinuirii ori atenuarea răspunderii penale.

În legislația procesual-penală nu există indicații concrete privind timpul și termenul emiterii de către ofițerul de urmărire penală a ordonanței de anexare a corpurilor delictive la dosarul penal. În sursele științifice există diferite puncte de vedere în această privință.

Noi susținem poziția, conform căreia, microobiectele pot fi recunoscute corpuri delictive după cum urmează: dacă, prin descrierea lor detaliată, prin sigilare, precum

și prin alte acțiuni întreprinse imediat după depistare, a fost exclusă posibilitatea substituiri sau modificării esențiale a particularităților și semnelor sau a urmelor aflate pe obiect; dacă au fost dobândite prin unul din următoarele procedee probatorii: cercetare la fața locului, percheziție, ridicare de obiecte, precum și prezentat de către participanții la proces, cu ascultarea prealabilă a acestora.

Microobiectele nu întotdeauna pot fi identificate în cursul cercetării de urmărire penală și, prin urmare, identificate și descrise în procesul-verbal. Este absolut firesc ca, microobiectele nedescoperite, neidentificate și nefixate să nu devină corpuri delictive în sensul art. 93 al CPP RM. Totuși, formațiunile materiale ce se referă la microobiecte, în virtutea caracteristicilor cantitative și calitative, chiar dacă unul din unele motive nu au fost identificate de ofițer de urmărire penală (specialist), reprezintă „obiecte. care au păstrat asupra lor urme ale infracțiunii ... pot servi drept mijloc pentru descoperirea infracțiunii și constatarea circumstanțelor cauzei penale“ (art. 93 al CPP RM). În această situație, când există un obiect material, ce din cauze legislative nu poate fi anexat în calitate de corp delict, microobiectul nu dobândește statut de probă și poate fi examinat doar în legătură nemijlocită cu obiectul-purtător, care se și prezintă în această calitate. Apare întrebarea — în ce calitate microobiectul poate fi utilizat în procesul probatoriu?

Să precizăm că Legea în vigoare, interzice expertului dreptul de a căuta, detecta corpuri delictive, a înfăptui cercetarea comparată, în același timp art. 151, alin. (2) al CPP RM îi acordă posibilitatea acțiunilor de inițiativă: „Dacă, în cursul efectuării expertizei, expertul constată circumstanțe ce prezintă interes pentru cauza penală, dar cu privire la care nu i s-au pus întrebări, el are dreptul să le menționeze în raportul său.“. Art. 88, alin. (5) al CPP RM acordă expertului dreptul de a solicita acordarea materialelor suplimentare necesare pentru înfăptuirea concluziei complete. Este necesar de menționat că, manifestarea acestei inițiative este dreptul și nu obligația expertului.

În literatura de specialitate există și o altă interpretare a acțiunilor expertului, conform căreia în decursul cercetării speciale, la căutarea de către expert a microobiectelor, nu este vorba de colectarea corpurilor delictive. Astfel, în opinia lui А. В. Кочубей ofițerul de urmărire penală pune la dispoziția expertului materiale. Expertul, cercetându-le, identifică un șir de calități, proprietăți și particularități. Una din proprietățile obiectului cercetat este prezența pe suprafața lui sau în conținutul lui a microobiectelor străine. Astfel, microobiectele în cazul dat reprezintă o parte din materialele prezentate. Cu alte cuvinte, ele sunt depistate nu în calitate de corpuri delictive ci, ca urme apărute pe obiectul purtător în circumstanțe referitoare de evenimentul faptei⁵.

Р. Д. Рахунов expune părerea că, orice tip de urme lăsate de infractor la locul faptei, precum și microureme, de diferite substanțe și materiale, sunt corpuri delictive. Nu putem să fim de acord integral cu acest punct de vedere, deoarece nu întotdeauna

5 Кочубей А. В. *Методологические, правовые и естественнонаучные основы использования микрообъектов в раскрытии и расследовании преступлений*. Дис. д-ра юрид. наук. Волгоград, 2007. с. 270

urma materială poate fi ridicată „în natură“ și anexată la dosar pentru ca, ulterior, să devină corp delict⁶.

În multe cazuri, urmele materiale sunt imposibil de separat de obiectul-purtător. Astfel pot fi, de exemplu, urme de degete pe sticlă și alte suprafețe, urme de dinți pe corpul victimei, vîntăi, obiecte imobile și mobile voluminoase, etc. Excepție face persoana umană, care, din motive destul de clare, nu poate să fie corp delict.

Nu putem să fim de acord cu faptul că în acest caz corpuri delictive sunt însăși urmele. Aici se pare că este nevoie de o corectare esențială: corpuri delictive pot fi doar urmele de pe corpul uman, ce sunt accesibile pentru „ridicarea lor în natură“. Doar așa o poziție este conformă cu Legea de procedură Penală referitor la corpurile delictive, ce sunt obiecte posibile de a fi cercetate și anexate la dosar conform art. 158 al CPP RM.

Urmele inseparabile, în opinia savanților, reprezintă o particularitate specifică, „substrat“ al probei materiale⁷. Copiile și mulajele urmelor materiale, inclusiv ale microobiectelor, deseori sunt numite „corpuri delictive derivate“⁸. Aici este important de menționat: întrucît Legea nu prevede statutul de corp delict derivat, natura procesuală și semnificația corpurilor delictive, indiferent de faptul dacă sunt „derivate“ sau nu, sunt identice.

În prezent, admisibilitatea utilizării corpurilor delictive derivate în calitate de surse de informație în instanța de judecată nu este pusă la îndoială. În plan teoretic, acest termen poate fi analizat în calitate de concept generic prin raportare cu copiile, fotografiile și mulajele.

Actualmente, legislatorul a soluționat parțial și natura procesuală a urmelor materiale inseparabile, cum ar fi: diferite modificări structurale în macroobiecte sau locurile aflării pe ele a urmelor de aplicare sau incluziune ale microobiectelor, ai căror purtători sunt obiectele invizibile sau obiecte mobile masive ale faptei. Conform art. 159, alin. (2) al CPP RM: „Corpurile delictive se anexează la dosar și se păstrează în dosar sau se păstrează în alt mod prevăzut de lege. Corpurile delictive care nu pot fi păstrate împreună cu dosarul trebuie fotografiate și fotografiile se anexează la procesul-verbal respectiv. Obiectele voluminoase, după fotografiere, pot fi sigilate și transmise spre păstrare persoanelor juridice sau fizice. În acest caz, în dosar se va face mențiunea respectivă.

În ceea ce privește mostrele de urme materiale și statutul juridic al lor, există diferite puncte de vedere. Mulți autori susțin că, mostrele (inclusiv ale microobiectelor) reprezintă o categorie aparte de obiecte utilizate în procedura judiciară penală. Totuși, nu există o confirmare legislativă clară a acestui fapt.

6 Рахунов Р. Д. *Теория и практика экспертизы в советском уголовном процессе*. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Госюриздат, 1953. с. 164

7 Скорченко П. Т. *Криминалистика. Технично-криминалистическое обеспечение расследования преступлений*. Москва: Былига, 1999, с. 51-57.

8 Белкин Р. С. *Природа экспертизы микрообъектов*. В: *Экспертная практика*, 1983, № 20, с. 18-22.

În norma art. 154 al CPP RM „Temeiurile de colectare a mostrelor“ se prevede: Organul de urmărire penală este în drept să colecteze mostre care reflectă particularitățile omului viu, cadavrului, animalului, substanței, obiectului dacă investigarea lor are importanță pentru cauza penală; să colecteze mostre de la bănuit și învinuit; de la martori sau partea vătămată, dar numai în cazul în care trebuie să verifice dacă aceste persoane au lăsat urme la locul unde s-a produs evenimentul sau pe corpurile delictelor. În cazurile necesare, colectarea mostrelor pentru cercetare comparativă se face cu participarea specialistului și se întocmește proces-verbal conform art. art. 260 și 261 ale prezentului CPP RM.

Vom nota că pentru colectarea mostrelor de microobiecte pentru cercetarea comparată se întocmește proces-verbal iar, art. 260, alin. (6) al CPP RM prevede: „mențiunea privind efectuarea, în cadrul realizării acțiunii de urmărire penală, a fotografierii, filmării, înregistrării audio, interceptării convorbirilor telefonice și a altor convorbiri sau executarea mulajelor și tiparelor de urme, privind mijloacele tehnice utilizate la efectuarea acțiunii respective de urmărire penală, condițiile și modul de aplicare a lor, obiectele față de care au fost aplicate aceste mijloace, rezultatele obținute, precum și mențiunea că, înainte de a se utiliza mijloacele tehnice, despre aceasta s-a comunicat persoanelor care participă la efectuarea acțiunii de urmărire penală.

Deși în lege nu există o mențiune clară a faptului că, mostrele de microobiecte pentru cercetarea comparată sunt corpuri delictelor, în dosarul penal, se vorbește numai despre necesitatea de a verifica cu ajutorul lor (mostrelor) dacă bănuitul, învinuitul, precum și martorul sau victima au lăsat urme într-un anumit loc sau pe corpurile delictelor.

Sușinem autorii, în opinia cărora asemănarea proprietăților materiale ale mostrelor obiectelor cu proprietățile corpurilor delictelor permite reglementarea a normelor generale, prin care legislația de procedură penală prevede modul de manipulare a corpurilor delictelor.

Evident, și alte tipuri de corpuri delictelor (arma infracțiunii, obiectele cu urmele infracțiunii, etc.), mostrele de microobiecte posedă un șir de particularități, ce trebuie luate în considerație în practică⁹. Aceste particularități nu sunt așa de importante pentru a introduce în legislația de procedură penală norme speciale de reglementare a statutului juridic al lor, modul de realizare, locul și termenul de păstrare a mostrelor de microobiecte. În acest scop, ar fi suficient de completat art. 155, alin. (1) al CPP RM prin includerea în p. 9 al textului acestui alineat a cuvântului „microobiecte“ și vom obține „alte substanțe, obiecte și microobiecte“.

În opinia noastră, aceste probleme apar din cauza redactării inexacte a art. 158 al CPP RM „Corpurile delictelor“, în care microobiectele sunt omise cu desăvârșire. De aceea, propunem o nouă redacție a alin (1) a art. 158, CPP RM în următoarea expunere: „Corpurile delictelor sînt recunoscute obiectele și microobiectele în cazuri în care

9 Ким Э. П. *Современные проблемы криминалистической экспертизы материалов и веществ*. Автореф. дис. юрид. наук. Алматы, 2003. с. 12-13

există temeuri... “ și în continuare după textul alineatului (1). Adică se impune de introdus doar cuvîntul „microobiectele“; ceea ce va permite eliminarea tuturor întrebărilor discutabile la utilizarea acestora în calitate de corpuri delictive în cauza penală.

Prin urmare observăm că, problema includerii microobiectelor în procedura judiciară penală nu a găsit încă o reflectare clară în actele normative. Există diferite păreri referitoare la faptul dacă microobiectele fac parte din categoria corpurilor delictive sau dacă ele alcătuiesc o varietate specifică, inegală de surse de probă. B. H. Косарев, И. В. Макогон menționează două căi posibile de introducere a microobiectelor în procedura judiciară penală: prima — a recunoaște microobiectele, atît în aspect procesual penal, cît și în aspect criminalistic, drept categorie specială de corpuri delictive, regulile de lucru și modalități de includere în procedura de judecată penală, ce nu se supun regulilor generale de includere a obiectelor în rîndul corpurilor delictive; a doua — a aduce regulile de lucru cu microobiectele în conformitate cu normele existente ale dreptului de procedură penală¹⁰.

Suntem de acord în totalitate cu savanții citați în privința faptului că, edificarea microobiectelor într-o categorie specială de corpuri delictive nu are temeuri obiective — ele sunt aceleași obiecte materiale ce, se depistează, sunt descrise și folosite în procesul penal. Prin urmare, unica modalitate ar fi comformizarea actelor legislativ normative, departamentale, a recomandărilor științifico-metodice și a utilizării practice a lor în lucrul cu microobiectele.

O astfel de coordonare a normelor și recomandărilor se reduce la un singur fapt — acordarea microobiectelor a statutului de corp delict și, respectiv, stabilirea legăturii lor cu evenimentul faptei pînă la începutul expertizei. Conform acestei teze procesuale, microobiectele pot fi cercetate, iar, rezultatul lor poate fi utilizat, pe deplin justificat, în procesul penal în calitate de corpuri delictive.

Este necesară instituirea regulilor de lucru cu microobiectele conform normelor existente ale dreptului procesual-penal; coordonarea actelor legislativ normative, departamentale, a recomandărilor științifico-metodice și a utilizării practice în lucrul cu microobiectele.

Rezultatele analizei legislației procesual penale, a teoriei și practicii de urmărire penală și judiciare privind valorificarea microobiectelor în activitatea de descoperire a infracțiunilor, condiționează formularea următoarelor concluzii:

1. Doctrina micrologiei din spațiul țării noastre necesită dezvoltare, actualizare și sistematizare a principalelor categorii științifice. Suportul teoretico-metodologic al domeniului în cauză, în publicațiile din străinătate, mai cu seamă țările CSI, reflectă mai amplu și mai adecvat structura și sarcinile micrologiei criminalistice contemporane, ceea ce nu totdeauna se atestă în publicațiile de specialitate din statul occidental, cercetările științifice fiind focusate în exclusivitate asupra problemelor practice de implementare a tehnologiilor industriale, informaționale și analitice înalte.

10 Косарев В. Н., Макогон И. В. *Использование микрообъектов в расследовании преступлений*. Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2005.

2. Microobiectele, dat fiind importanța lor criminalistică deosebită în probatoriul penal, rămân actualmente în centrul intereselor științifice și practice ale unor teoreticieni și practicieni ai dreptului din țara noastră, dar mai cu seamă a savanților din România, Ucraina, Rusia, USA și alte state din străinătate. Problematika acestor interese este destul de extinsă, cuprinzând atât fenomenele legate de apariția microobiectelor în procesul de comitere a infracțiunilor, înfățișarea sub care acestea se prezintă, cât și aspectele criminalistice ale tehnicii de recoltare a acestora de la fața locului, metodologia expertizării ulterioare în cadrul examinărilor de laborator.

3. În criminalistica modernă nu există unitate de păreri în ce privește conținutul conceptului de microobiect și temeierile, în baza cărora materialele de probă de acest gen pot fi sau nu catalogate la microobiecte. Însăși noțiunea de microobiect și criteriile de delimitare a acestora de alte tipuri de urme infracționale, nu sunt încă în doctrină destul de clar elucidate. Mai mult, în literatura de specialitate apar multiple confuzii atunci, când unele și aceleași obiecte sunt numite în mod diferit.

4. În calitate de microobiecte în criminalistică sunt examinate cele ce dețin anumite însușiri substanțiale: sunt structuri materiale; dețin parametri externi stabili; posedă masă și dimensiuni mici; în scopul recoltării lor apare, de regulă, necesitatea de aplicare a unor metode și mijloace tehnico-criminalistice speciale; dețin legătură causală cu circumstanțele infracțiunii; importanță probantă obțin doar după expertizarea lor în condiții de laborator.

Prin urmare, microobiectele sunt formațiuni materiale legate causal cu evenimentul infracțional, importante pentru soluționarea cauzei și aflarea adevărului, având caracteristici dimensionale mici, limitele superioare ale cărora sunt stabilite de pragul sensibil al organelor de simț ale omului, în primul rînd, de capacitatea de rezoluție a ochiului uman, dețin parametri relativ stabili, detectarea, fixarea, ridicarea și expertizarea cărora necesită utilizarea unor mijloace tehnico-criminalistice, cunoștințe speciale și metode instrumentale de laborator. O imagine integrală despre microobiecte poate fi obținută numai dacă ele sunt examinate ca obiecte ale cercetării de expertiză.

5. În scopul utilizării microobiectelor în practica de urmărire penală, acestea se clasifică după multiple și diverse criterii, cele mai relevante pentru practică fiind: după starea de agregare — în solide (cristaline, amorfe); lichide (emulsii, suspensii, soluții); gazoase; după natura sursei de proveniență — în organice și neorganice, cea din urmă subdivizîndu-se în naturale și artificiale (produse ale activității umane); după obiectele de la care provin — în apărute de la: a) făptuitor; b) victimă; c) uneltele infracționale sau mijloacele de transport; d) stările de fapt ale locului faptei; după mecanismul de formare există microobiecte de desprindere și de dezmembrare mecanică.

6. Pentru depistarea microobiectelor sunt necesare mijloace științifico-tehnice avansate și abilități profesionale de aplicare a acestora. În virtutea dimensiunilor mici ale acestor obiecte și specificului lucrului cu ele, condiționat de riscul pierderii lor în cazul manipulării neîndemînatice a lor, ofițerului de urmărire penală se recomandă de a invita specialiști care dispun de mijloace științifice, tehnice și aptitudini corespunzătoare.

7. Mijloacele tehnice necesare procesării microobiectelor la locul faptei (căutării, depistării, fixării, ridicării și pachetării) se regăsesc în completele de truse universale și specializate, în laboratoarele criminalistice mobile, destinate cercetării la fața locului. Mai frecvent, pentru căutarea și desprinderea microobiectelor de obiectele-purtătoare se folosesc: mijloace optice (lupe, microscopie portabile) și de iluminare, inclusiv concentrată, radiații ultraviolete și infraroșii, microaspiratorul, banda lipicioasă, magnetul, bețișoare electrostatice, pensete, bisturii, ace de preparare, mănuși din latex etc. Pelicula adezivă prezintă un mijloc universal de ridicare a microobiectelor de pe aproape orice suprafață, fără a perturba localizarea lor pe obiectul-purtător, servind totodată și ca mijloc de fixare.

8. Procesul căutării microobiectelor presupune întâi de toate descoperirea locurilor și obiectelor purtătoare de microobiecte, iar mai apoi depistarea lor în aceste locuri cu respectarea unui rînd de măsuri de precauție și anume: la început toate obiectele se examinează fără a le strămuta din loc; dacă intenționăm a le schimba localizarea sub ele se plasează foi de hîrtie albă curată (polietilenă); obiectele vor fi manipulate cu instrumente curate cu mîna înmănușată, pentru a evita contaminarea, atingerea instrumentarului de alte obiecte este inadmisibilă.

9. Fixarea microobiectelor se realizează întâi de toate procesual, prin consemnarea lor în procesul-verbal, mai apoi se efectuează fixarea tehnică prin fotografiere, inclusiv la scară, videoînregistrare, executarea schițelor.

10. Ridicarea microobiectelor se face împreună cu obiectul purtător, iar dacă nu este posibil — cu o parte a acestuia. În caz că și acest lucru nu este realizabil, atunci se ridică cu echipamente speciale: pelicule adezive, magneți, pensete, bisturii, eprubete și alți recipiente din sticlă etc., ambalîndu-se fiecare microobiect separat în plicuri, pachete, lăzi etc., inscripționate și sigilate cu sigiliul organului de urmărire penală.

11. Cercetarea microobiectelor și altor materiale de probă la fața locului constituie o activitate realizată în regim de urgență de către un specialist în cadrul acțiunii de urmărire penală sau măsurii speciale de investigație cu scopul obținerii informației despre persoana făptuitorului, mecanismul infracțiunii și alte împrejurări relevante pentru descoperirea ei pe urme proaspete.

12. Cercetările la fața locului se vor efectua cu aplicarea metodelor ce nu vor modifica sau degrada urmele și obiectele ca să nu influențeze negativ expertiza ulterioară a acestora.

13. La expertizarea microobiectelor în condiții de laborator se va ține cont de natura și însușirile neobișnuite ale microobiectelor, se va respecta principiul abordării în complex a metodicilor de cercetare după scheme strict ierarhizate și bazate pe algoritmi unanim acceptați, în funcție de starea și caracterul microobiectelor examinate. Algoritmizarea cercetării microobiectelor atît în condiții de laborator cît și în contextul cercetării locului faptei prezintă o activitate formalizată a specialistului și altor participanți, care transformă acest proces într-o preocupare dirijată pe bază de program, creînd premise de obiectivare a rezultatelor.